

Universal Declaration of Human Rights - Julia

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the UDHR in Unicode project, <http://www.unicode.org/udhr>.

DUNYA' MUME MOCGOCYA' HAKYAW DANTIIGELIKAN

Kúmanabila

K'à mìnà à mà kó dúnya' mànton' bɛɛ ká kan ni bònɔya ye, àni kó bɛɛ ká kan sàriya' la làkika' la, kó ò le be bɛɛ ya hòɔɔnya' sàbati, kà bɛɛ kánya násuma' dúnya' sìgì' la.

K'à mìnà à mà kó mocgocya háke lonbaliya' ni à jàtebáliya' nàna ni syáman ye dúnya kɔɔɔ, minw kà hádamadenw dùsu' kàsi, àni K'à mìnà mà tèle kúra min bɔra, à fɔra kó kúma' mín ká dí mín yé, ò bé ò fɔ, díina' mín ká dí mín yé, ò bé ò ke, kó mocgow kà síran ngɔn ná, ò banna, kó fàgantánya júgu banna, ò kuma' kera benkan ye min kera hamamadenw haminankoba ye,

K'à mìnà à mà kó kà mocgocya' háke' látanga ní sàriya' sìgìlì' yé sèn kán, yé wájibi yé wálasa mocgow kàna wájibiya kà múruti bènkánni' kánma, àni fàngajúgu' kánma,

K'à mìnà à mà à ká kán tériya' yé ke jàmanaw ni ngɔn ɛɛ,

K'à mìnà à mà dúnya' mùme sáratikan' ná, Dúnya' jàmanaw yá tɔ màntonw bɛɛ kà à yira kó ù lánin be mocgocya' hákeyabaw' la, ù lánin hádamadenya' tá bònɔya' ní à lànbe' la, ù lánin be ɛɛw ní mùsow kányangɔnmaya' lá háke' lá, ní ù kà nàniya' sìri kà mocgocya' yá ɲe sàbati, àni kà nánamaya' kecogo núman' sìgi sèn kán hòɔɔnya' bèrɛbɛɛ kɔɔɔ,

K'à mìnà à mà Dúnya' jàmanaw kà à nàniya kó ù bé jen ní Tɔnba yé kà mocgocya' hákeyaw látanga à ná' mà dúnya' mùme kɔɔɔ,

K'à mìnà à mà, ò nàniya núman té sé kà síra' sɔɔɔ ní benkélenma má ke mocgocya' hákeyako ní à hòɔɔnyako' kán,

Dúnya' tɔnba' ya ngɔnlajereba' kà í kán' bila kà dunya' mumɛɛ mocgocɔ hakeeyaw dantigɛelikan gánsi kà à yira ò nàniya ɲuman yé fɛɛn ye, mín ká kán kà keɛ mànton' ni náɔɔn' bɛɛɛɛ làɲɲíni ye, yálasa mocgocɔ kelen kelen bɛɛɛɛ, àni jɛɛkulu kelen kelen bɛɛɛɛ ye nin dantigɛelikan' nìn tó ù hákili' lá, kà ù kàlan' ní lámadamuni' kɔɔɔɔ, kà fɛɛɛɛ keɛ dɔɔɔɔnin dɔɔɔɔnin ù ya húkumu' kɔɔɔɔ, wálima dúnya bɛɛɛɛ kɔɔɔɔ, kà hákeeya nínugu ní kɔɔɔɔnya nínugu látàngalì' yíriwa, àni kà à keɛ bɛɛɛɛ ye sɔɔɔ ù mà ɲá mà, à keɛra ù ya jàmana kɔɔɔɔna ye, wálima jàmana gbɛɛɛɛ min bé ù ya màra' kɔɔɔɔ.

Baabu jɔnna

Wólo' lá, hádamaden' bɛɛ ye hòɔɔn ye, bɛɛ ká kán lànbe ní hákeyaw Mocg bɛɛ ye hákilitigi ye, bɛɛ ye hákilima ye ; ò là, ù ká kán kà ngɔn mína ní bádenya ye.

Báabu 2 nan

Mocg' bɛɛ dɔ be kà à lon kó í ká kán ní mocgocya hákeyaw ní à hòɔɔ kófɔnin' bɛɛ ye nìn dantigɛelikan' nìn kɔɔɔ, mocg má bɔ mocg kɛɛnkerenninya lá, fàragbeko ni fàrafinko te à la, síyawoloma te à ɛɛ ni múso má bɔ ngɔn ná, í be kán mín fɔ, ó té à la, díinako té à lá, hákilila ye mín yé pólítikiko' lá, wálima hákilila gberɛw, ó te à bɔɔɔɔkɔ te à lá, n ye fàgantanden ye wálima n ye fàgamaden ye, ó à la, nàfolotígíya ni bólokolonya te à la, nàmakalako ni hòɔɔnyako te à la ; fɛn o fɛn be nà ní wólomali' ye mocgow ní ngɔn ɛɛ, ò sí te à lá.

O cógoya kélen mà, ɔɔɔɔɔ má ɔɔ ɔɔɔɔɔ la. I ɔɔɔɔɔ' lànbe' tɔw cɛ' mà, í ya jàmana' kera jàmana' yɛɛmahɔɔɔɔɔnɔn ye, à ke jàmana ye mín be jàmana gbɛɛ ya màra kɔɔɔ, wálima à be à yɛɛ bólo jàmana gbɛɛ ya húkumu' kɔɔɔ, wólomali sí te ke kà lá ò kán.

Báabu 3 nan

Mɔɔɔ' kera cogo ó cogo, à ká kán ní jánamaya' ye, à ká kán ní ɔɔɔɔɔ' ye, à ká kán ní lákandali' ye.

Báabu 4 nan

Mɔɔɔ sí te sé kà mìnna kà í ke jɔn ye wálima kà í ke bólokɔɔɔɔɔɔɔ ye, jɔɔɔ' bánna, jɔɔɔfɛere' bánna sàriya' la.

Báabu 5 nan

A mán kán mɔɔɔ sí ye jàngáta, wálima kà làjába, wálima kà à ní tɔɔɔ, níjuguya' dàmátɛɛɛ' fɛ, fó kà à lèebu.

Báabu 6 nan

Bɛɛ ká kán ní lànbe' ye sàriya' lá, à kera yɔɔɔ ó yɔɔɔ ye.

Báabu 7 nan

Bɛɛ ká kán sàriya' lá, àyiwa bɛɛ ká kán ní sàriya' ya làtangali' ye kà à sɔ à má ke wólomali ye. Bɛɛ ká kán ní kɔsɛɛ ye sàriya' là kà i yɛɛ tanga ɔɔ wólomali' sugu ó sugu mà, mín be dántigelikan' nìn sɔsɔ, àni mín be se kà nà ní à sɔsɔli' ye.

Báabu 8 nan

A be bɛn mɔɔɔ bɛɛ ye cɛn yɛɛ l, í ye í ya jàmana' sàriyasɔ' màgbɛ sàriya' mín jásininin be ò kóna' mà, kà i lákisi kà ɔɔ wálew mà, mínw be jàmana sàriyaw sɔsɔ.

Báabu 9 nan

A mán kán mɔɔɔ sí ye mìnna, wálima kà dòn kàsɔ' la, wálima kà à gbɛn kà ɔɔ à fàsɔ' la, kà à sɔɔ kùn te à la.

Báabu 10 nan

A ká kán mɔɔɔ' bɛɛ ye, bɛɛ fána ká kán ò lá, ni bèn kera i kán, i ya kiti tigɛ námara te mìn na, bɛɛ ja'na, tìribinali la, mín be à yɛɛ sàgo' la, ká kán mín na fána, tìribináli' mín bɛna jó dí à mà kà à ya hákɛ lɔ à ye, wálima kà jàlakí' bèn à kán cɛn' yɛɛ la, ni à jó tɛ à la.

Báabu 11 nan

1. Ní mìnalikɔ lára mɔɔɔ ó mɔɔɔ kùn, à te se kà mìnna ábada, fó ni kíti kà à yira tìribináli' la, kà à sɔɔ áwoka kà à láfàsa, kó àlɛ nɔ' lò làkíka' la.

2. Mɔɔɔ sí te se kà mìnna kó la, kó' mín kɛtuma' kà à sɔɔ kójugu tɛ i ya jàmana' kɔɔɔ, wálima dúnya' sàriya' la. Mɔɔɔ' be kó' ke tuma' mín na fána, à ni jàngíli' mín ká kán, ò wágatí' la, fóyi te se kà fàra ò kán kɔ' fɛ.

Báabu 12 nan

A te bɛn mɔɔɔ sí ye i sèn' dòn mɔɔɔ gbɛɛ ya jánamaya' kónaw la, à ya sókɔɔ kónaw la, àni kà à ya bàtakiw kɔɔɔna gundow la, kà à sɔɔ jɔɔɔn te à lá ; wálima kà mɔɔɔ' lèebu, kà à tɔɔɔ' cɛn. Sàriya' ká kán kà lɔ bɛɛ kɔ kɔɔ kà i látànga kà ɔɔ ò kó sùguya' mà.

Báabu 13 nan

1. Kà tágama jàmana' kɔɔ, ɔɔ ó ɔɔ ká dí i ye, jàmana' ɔɔ' mín ká dí i ye, kà sìgi yèn fána, o benna bɛɛ ye.
2. Kà bɔ i fàso' la à ká dí cógo' mín, kà sègi à ká dí i ye cógo' mín, ò benna bɛɛ ye.

Báabu 14 nan

1. jánimabori' já, mín ye kà siran i ní já kà i yɛɛ níni, à be bɛn bɛɛ ye ye dògotu níni, kà jàmana gɛɛ níni, kà i kàlifa' sìgi yèn, wà jàmana sí te se kà bàn i la kà i gbɛn.
2. Kà kójugu' kɛ sàriya' ká kán kà i nɔ' mìnna mín na, wálima mín dúnya' sàriyaba' sɔsɔ, kó i be bòli kà tága i kàlifa jàmana gɛɛ la, ò kó tɛ.

Báabu 15 nan

1. Mɔgo' kera cógo ó cógo, à ká kán ni jàmana' dɔ jàmanadénnya ye.
2. Mɔgo si ya jàmanadénnya' te se kà bɔsi i la kà à sɔɔ kùn jɔnɔn te à wà mɔgo si te se kà mɔgo si bàli kà bɔ jàmana' dɔ jàmanadénnya' la kà dòn dɔgɛɛ tá la.

Báabu 16 nan

1. Cɛ' ni mùso' fɛn ó fɛn séra bálíkuya' mà, à be bɛn i ye fúru kɛ, kà kɛ ; lónanya ní dùgulénnya te ò la, díinako te ò la. Cɛ ni mùso bɛɛ ká kán sàriya' la, fúru' sìrili' la, cɛlasígi' kɔɔ, àni fúrusa' tá fànfɛla' la.
2. Fúru' te sé kà sìri ní à má kɛ ni fúrunɔn' fila ya jɛn' ye.
3. Dénbaya dénbayaw kenin ɔɔ kán, ò le ye sìgida' ni màrada' jù' ye, wà à ká kán sìgida' ni fànga' ye ù lákanda.

Báabu 17 nan

1. Mɔgo kélen, wálima jekúlu', bɛɛ ká kán ni táya' ye, bɛɛ tá ye i tá ye.
2. Mɔgo dɔ mán kán kà bèn dɔ kán kà à tá bɔsi à la fàniya' kán.

Báabu 18 nan

Míiriya' mín ká dí i ye, i hákili' kà fɛn' mín mìnna, díina' mín ká dí i ye, benna bɛɛ ye ; ò kɔɔ' ye kó ni i be à fɛ kà bɔ díina' dɔ la kà dòn dɔgɛ la, ò be i mà ; kà díina' fàlen, ò be i mà ; àyiwa bɛɛ be se kà i ya séli' ni ya díina' kɛ i kélén, wálima jàma' la, sùtara la wálima kɛɛ kán, à kera kàlanni' tá síra' ye, wálima bàto' tá síra', wálima séli.

Báabu 19 nan

Hákilila' mín ká dí i ye, ò benna i ye, à fɔli' kɛɛ kán, ò dàgara ye. O kɔɔ' ye kó mɔgo si te se kà mɔgo tɔɔ à hákilila' kánma, mɔgo se kà mɔgo' bàli kà kúnnafoníw gánsi ɔɔ' mín ká dí i ye, jàmana' mín ká dí i ye.

Báabu 20 nan

1. Kà ɔɔ lájɛn ɔɔnye bolo mà, wálima kà tɔn' sìgi, ò dàgara mɔgo' bɛɛ ye.
2. A te se kà wájibiya mɔgo si kán, kó i ye kɛ tɔn dɔ tɔnden ye kà à sɔɔ à mán dí i ye.

Báabu 21 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn i fàso' kónaw jánaboli' la, à kera yerebakun' ye wálima i kà i wàsa' dòn mɔɔ gberɛ la, i yere kà mɔɔ' mín sùgandi i yere mà.
2. Kà lɔɔɔɔ' sɔɔɔ i fàso' fòrobabáaraw la, ò be ben mɔɔ bee ye, wà bee ká kán à la.
3. Jàma' nàniya' le ye màrabólo' ya fànga' jù' ye ; jàma' be ò ɲ lánkenemaya kàlafíli' sèn' fɛ, ní ò ye wóte' ye, námara te mín na. O kàlafíli' ká kán kà ke tuma ni tuma, bee ye wóte cógo kélen na, gundo la wálima cógo la, bee be i yere le nàniya' yira.

Báabu 22 nan

Sigidénýa' húkumu' kɔɔ, bee ká kán ni i fàso' màrabólo' ni dúnya' tɔ demɛ' ye, i ya dúnyalatigɛ' gbɛɛyaw la ; bee ká kán ni nàfasɔɔ hákeya' ye, àni mɔɔɔya' hákeya', àni lɔnko' ni séko' hákeya' mín be í lànbe' kɔɔta, kà í ya hádamadenýa' sàbati.

Báabu 23 nan

1. Bee ká kán ni báara' ye, báara' mín kà dí à ye, bèn te ke à kán báara' mín na ; bee ká kán kà látànga báarasɔɔɔbaliya' fána mà
2. Mɔɔɔ' ni mɔɔɔ' mín ya báara' ye kélen ye, òlugu ká kán ni sàra kélen ye, wólomali te mín na.
3. Báarakɛla' bee ká kán ni sàra ye, mín be ben à ya báara' kíima' mà, mín be à màko' nà, mín be à tó à ni à ya dénbaya' be bálo ù hákɛ' la, bònýa' kɔɔ ; kà síninasigi' fána jàte' mìnà ò la n'à be ben.
4. A be ben bee ye sendika sigi, wálima kà dòn sendika' la, yálasa kà i yere látànga.

Báabu 24 nan

Bee ká kán ni làganfiya' ni dàamu' ye : ò be à yira ko dàn ká kán kà ye báara' kùntaga' la, báarakɛla ká kán kà baara' bìla tuma ni tuma.

Báabu 25 nan

1. Bee ká kán ni jánamaya' dàamu' ye, mín be à tó à ni à ya bálo', ù fɛɛɔɔ, ù sìyɔɔ', ù fúrakɛli', àni jánamaya' làganfiyalan' be mɔɔɔya cógo' mín ; báarakɛla' ká kán ni màrabólo' ya demɛ' ye ní ya báara' cenna, ní jànkáro' kà lásigi, ní lùjura kà à sɔɔ, ní à ke firiyatɔ ye, ni kɔɔ' nàna kà à dɛɛ, wálima gbɛɛya' fɛn ó fɛn kà à sɔɔ, mín be à ke dɛɛɛbagatɔ ye kà à sɔɔ à yere nɔ tɛ.
2. Mùsow ya kɔɔɔmaya' ni dénw ya dénmisenýa' ká kán ní demɛ màgbɛn kɛɛnkerɛnnin ye. A kera fúrukɔɔɔɔden ye, wálima à kera fúrukɔɔɔɔden ye, dén' bee ká kán ni tàngali' ye.

Báabu 26 nan

1. Bee ká kán ni kàlan' ye. Sàra mán kán kà bɔ ò kàlan' nà, i n'àfɔ kàlan' dùgumála' fó kà tága sé sépe' mà, wálà bèpes' la. Kà tága sé mà, ò ye wájibi ye. Tekinikikálan' ni báarakalan' ká kán kà ke fɛ lɔɔɔɔnin ye ; sánfekalan' ká kán kà mɔɔɔya bee mà, bee ká kán kà kánya à la.
2. Kàlan' làjini' ká kán kà ke kà mɔɔɔ' ya hádamadenýa' fá, àni mɔɔɔya' hákɛw ni à hɔɔɔnya' lásàbati. A ká kán kà kɔɔɔɔfaamuya kɔɔɔɔbonya' sàbati mɔɔɔw ni kɔɔɔn cɛ, kà tériya' sàbati jàmanaw síyaw ni díinaw ni kɔɔɔn cɛ, àni kà dúnya' tɔnba' demɛ jásuma' la dúnya' kɔɔ.
3. Dén' ladamu cógo ni à ya kàlan' sífaya' sùgandili' ye fàcɛ ni bámuso' tá lè ye fɔɔ.

Báabu 27 nan

1. A be ben bee ye i sèn' dòn, à ká dí i ye cógo' mín na, i ya jàmalájekow ni jánagbew la, kà dàamu' sɔɔ sékow la, àni kà i nìyɔɔ' ke lɔnkow yíriwali' la, kà ù nàfa' sɔɔ.

2. Fɛn ó fɛn bɔra lɔnkow ni sékow ni másalaw kɔɔ, ní à béna ke báasi mɔɔw mà, à kera ù bólofen cenni ye wálà kùnmasúuli, bee ká kán ni làtangali ye òlúgu mà.

Báabu 28 nan

Dàntigelikan' kɔɔ hákeyaw ni hɔɔnya' sàbatíli' sìgida' la, jàmana' kɔɔ, àni dúnya' mùme kɔɔ, bee ká kán ní ò ye.

Báabu 29 nan

1. Sìgida' ya háké' ye mɔɔ kelen kelen bee kùnko ye, k'à lá à kán ní sìgida' tɛ, i ya mɔɔya' te dáfa.

2. Dàn sí te mɔɔ' ya hákeyaw' ni à ya yeremabíla' la, fó à dɔ be kà i kɔɔsi à kana mɔɔ gberɛ tɔɔ, à ye i jànto mɔɔ gberɛ ya hákeyaw la, àni jógonumanya' ni nàli' ni jàma' làganfíya' kánma, beekanya' kɔɔ.

3. O hákeyaw ni n-tá-ye-n-ye-ye' te ben cógo sí la, ní ù be Dúnya' tɔnba' ya sàriyaw sɔɔ.

Báabu 30 nan

Yɔɔ sí te dàntigelikan' nìn kɔɔ, ní fànga, wálima jàmakúlu, wálima mɔ gbansan be sé kà míriya gberɛ bɔ ò kɔɔ kà nà ni ków ye wálima wáleyaw ye, minw bena ni dàntigelikan' nìn hákew ni à hɔɔnya' bènni' ye.
